VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Omnibus II- ehdotus

MINNA AALTONEN, FINANSSINEUVOS
SUV/TAV
10./11.4.2025

Omnibus II/InvestEU:n vahvistaminen

- Ehdotus on osa komission 26.2.2025 ehdottamaa puhtaan teollisen kehityksen ohjelmaa.
- Selkeänä tavoitteena on EU-sääntelyn yksinkertaistaminen ja sen määrän vähentäminen.
- Komissio antoi 26.2.2025 ns. Omnibus I ja Omnibus II- ehdotukset
- Omnibus II- asetusehdotuksen päätarkoituksena on InvestEU-ohjelman mukaisen EU-takauksen tehokkuuden lisääminen sekä ohjelman raportointivaatimusten yksinkertaistaminen nykyisen EU:n rahoituskehyskauden aikana vuosina 2025, 2026 ja 2027
- Komissiolta on odotettavissa myöhemmin muita sääntelyn yksinkertaistamista koskevia ehdotuksia näiden lisäksi.

Ehdotuksen tausta

- InvestEU-ohjelma on pääasiallinen EU-tason työkalu yksityisen rahoituksen mobilisoimiseksi nykyisellä rahoituskehyskaudella 2021-2027. InvestEU:hun on koottu aiemmat liki parikymmentä EU:n budjettiin perustuvaa rahoitusvälinettä yhdeksi ohjelmaksi.
- InvestEU-rahaston mukaisella 26,2 miljardin euron EU-takauksella pyritään mobilisoimaan yli 372 miljardin euron arvoiset investoinnit Euroopassa.
- Komissio toteuttaa ohjelmaa yhteistyössä toteutuskumppaniensa kanssa. Toteutuskumppaneita on tällä hetkellä 17. Suurin on Euroopan investointipankki (EIP)-ryhmä, jonka osuus ohjelman mukaisesta takauksesta on 75%.
- Syyskuussa 2024 ohjelman väliarviossa kehotettiin tutkimaan keinoja ohjelman rahoituskapasiteetin vahvistamiseksi ja toimijoiden raportointivelvollisuuksien keventämiseksi jäljellä olevan rahoituskehyskauden aikana, jotta eurooppalaisia yrityksiä ja hankkeita voitaisiin tukea vahvasti vuoden 2027 loppuun saakka.

Päätöksenteon eteneminen EU:ssa

- Komission asetusehdotukseen sovelletaan unionin tavanomaista lainsäädäntömenettelyä. Neuvostossa päätökseen tarvitaan määräenemmistö.
- Puheenjohtajamaa Puolan johdolla maaliskuussa perustettiin neuvoston ad hoc-työryhmä, joka on käsitellyt sekä Omnibus I että Omnibus II-ehdotusta.
- Puheenjohtajan tavoitteena on ollut edetä rivakasti.
- Puheenjohtajalta odotetaan uutta kompromissiehdotusta mahdollisesti maanantaina 14.4. Tavoitteena saattaa olla asian vieminen pysyvien edustajien komiteaan (Coreper) jo keskiviikkona 16.4.
- Asian käsittely Euroopan parlamentissa on niin ikään kesken, mutta sielläkin pyrittäneen pikaiseen ratkaisuun, jotta ehdotukselle asetettuun tavoitteeseen päästäisiin.

Ehdotuksen pääkohdat

- Komissio esittää InvestEU-ohjelman EU-takauksen vahvistamista siten, että aiemmista EU-rahoitusvälineistä (etenkin Euroopan strategisten investointien rahasto ESIR) palautuvia varoja ohjattaisiin 1 miljardia euroa tähän tarkoitukseen.
- Arvio palautuvien varojen määrästä on komission mukaan konservatiivinen. Ohjelman luottotappiovaraus säilyisi 40 prosentissa, joten muutoksella InvestEUohjelman mukaista EU-takausta voitaisiin vahvistaa yhteensä 2,5 miljardilla eurolla, millä lisäinvestointeja voitaisiin mobilisoida 25 miljardia euroa.
- Lisäksi komissio ehdottaa, että vahvistettaisiin mahdollisuuksia yhdistellä aiemmista rahoitusvälineistä (ESIR, Verkkojen Eurooppa –lainarahoitusväline, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman mukainen InnovFin-lainaväline) käytettävissä olevaa rahoitustukea InvestEU-ohjelman kanssa. Myös tällä luotaisiin edellytykset mobilisoida niin ikään noin 25 miljardin euron arvosta lisäinvestointeja. Yhteensä ohjelman kapasiteetin vahvistamisella voitaisiin siis mobilisoida 50 miljardin eurolla lisäinvestointeja.

Pääkohdat, jatkuu

- Tavoitteena on myös yksinkertaistaa hallinnollisia vaatimuksia, jotka kohdistuvat ohjelman toteutuskumppaneihin, rahoituksen välittäjiin sekä lopullisiin tuen vastaanottajiin, etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.
- Hallinnollisen taakan keventämiseksi ehdotetaan mm. ohjelmaan sovellettavaa pk-yrityksen määritelmää muutettavaksi ja raportointivelvoitteita kevennettäväksi vähentämällä raportoitavien indikaattorien määrää ja raportointitiheyttä.
- Lisäksi helpotettaisiin jäsenvaltioiden mahdollisuuksia tehdä vapaaehtoisia kontribuutioita InvestEU-ohjelman mukaisen EU-takauksen vahvistamiseksi.
- Toteutuskumppanit voisivat euron ohella käyttää myös muita valuuttoja, mikä tekisi InvestEU-välineen käytön helpommaksi niille jäsenvaltioille, joiden raha ei ole euro.

Ehdotuksen arviointiin vaikuttaneet tekijät

- InvestEU on tarjonnut Suomessa merkittävää tukea etenkin pk-yrityksille tarjoamalla rahoitusta kasvuinvestointeihin ja liiketoiminnan laajentamiseen sekä investointeja vähäpäästöisiin teknologioihin.
- Rahoitusta on tullut myös suurempiin suomalaisinvestointeihin, esimerkiksi Keliberin litiumhankkeeseen, joka on hyötynyt 150 miljoonan euron investoinnista EIP:n kautta.
- Suomalaiset rahoituslaitokset ovat aktiivisesti hyödyntäneet InvestEU-ohjelman takausta ja kohdentavat sitä erityisesti digitalisaatio-, vastuullisuus- ja innovaatiorahoitukseen sekä puhtaaseen siirtymään.
- Ohjelman raskaat raportointivelvoitteet on koottu ongelmaksi, joten niiden muodostaman hallinnollisen taakan keventäminen olisi järkevää.
- Ilman ehdotettuja muutoksia aiemmista EU-rahoitusvälineistä palautuvilla ja ylijäämävaroilla rahoitettaisiin yleiskattavasti koko EU-budjettia, mikä vastaisi Suomen yleistä linjaa. InvestEU-ohjelman yksityisen rahoituksen vipuvaikutusten vahvistaminen vaikuttaisi kuitenkin tässä kohdin keskeisemmältä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

MINNA AALTONEN, FINANSSINEUVOS
MINNA.AALTONEN@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET